

Wat gaat het over?

Mantelzorg wordt in de Wmo als volgt gedefinieerd: 'Hulp ten behoeve van zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen, opvang, jeugdhulp, het opvoeden en opgroeien van jeugdigen en zorg en overige diensten als bedoeld in de Zorgverzekeringswet, die rechtstreeks voortvloeit uit een tussen personen bestaande sociale relatie die niet wordt verleend in het kader van een hulpverlenend beroep'.

Een mantelzorger is dus iemand uit de sociale kring van de zorgvrager. Daarin verschilt het van de vrijwilliger die uit eigen keuze zorg verleent. De gemeente kan mensen niet verplichten om mantelzorg te verrichten. De afstemming tussen de informele zorg (mantelzorger) en de formele zorg (organisaties) is een punt van aandacht omdat mantelzorgers een gelijkwaardige rol dienen in te nemen. De Wmo bepaalt (artikel 2.1.2) dat de gemeenteraad in het beleidsplan op moet nemen hoe mantelzorgers worden ondersteund. De memorie van toelichting van de Wmo beveelt aan om onder andere (lokale organisaties van) mantelzorgers te betrekken bij het opstellen van het beleidsplan.

Wat zijn ontwikkelingen?

Er wordt een steeds groter beroep gedaan op mantelzorgers. Dit komt doordat mensen langer zelfstandig thuis wonen en instellingen voor mensen met bijvoorbeeld een psychische beperking worden afgebouwd. Door deze ontwikkelingen neemt de draaglast van de mantelzorgers toe. Er is daarom beleid nodig om hen op diverse manieren, passend bij hun behoefte, te ondersteunen.

Gemeenten beschikken, in de rollen van uitvoerder, opdrachtgever en regisseur, over middelen om een samenhangend mantelzorgbeleid te ontwikkelen. Zoals: blijk van waardering, respijtzorg, educatie, emotionele en materiële steun, rol in het keukentafelgesprek, onafhankelijke cliëntondersteuning, financiering van steunpunten mantelzorg, faciliteren

van lotgenotencontact, zelfhulpgroepen, maatjesprojecten en mantelzorgmakelaars, vrijstellen van sollicitatieplicht, cursussen, welzijns- en gemaksdiensten en inkoopbeleid (over bijscholing van beroepskrachten en verbinding formele en informele zorg). Beleidsparticipatie door mantelzorgers blijft voornamelijk vaak beperkt, omdat veel mantelzorgers het daarvoor te druk hebben. Soms nemen (vertegenwoordigers van) mantelzorgers zitting in de Wmo-raden, platforms belangenbehartiging mantelzorgers en patiëntenorganisaties, maar de participatie is veelal beperkt. Mantelzorgers behoren gelijkwaardige partners te zijn en serieus te worden genomen.

Wat kan de Wmo-raad ervan vinden?

Mantelzorgers vormen een kwetsbare groep burgers die niet altijd voor de eigen belangen kan opkomen. Wmo-raden kunnen de volgende vragen meenemen in hun advisering:

- * Heeft de gemeente een samenhangend beleid rond mantelzorgondersteuning geformuleerd en zijn (vertegenwoordigers van) mantelzorgers daarbij betrokken?
- * Hebben de mantelzorgers hun (rechts)positie in het keukentafelgesprek duidelijk (recht op een eigen gesprek, bijdrage aan het gesprek met de cliënt, inachtneming van draagkracht en -last)?
- * Vervult de gemeente een regisseursrol bij de afstemming van informele en formele zorg?
- * Maakt de gemeente het gebruik van het persoonsgebonden budget door mantelzorgers mogelijk?
- * Stelt de gemeente mantelzorgers vrij van sollicitatieplicht?

Waar kan ik meer informatie krijgen?

- * [Checklist mantelzorger/naasten ter voorbereiding van het keukentafelgesprek](#)
- * [Aandachtspunten mantelzorg voor lokaal beleid](#)
- * [Belangenbehartiging voor mantelzorgers](#)